

LEHMUSREITTI

Lahden keskustan puistopolku

Lahden seudun ympäristöpalvelut
Hollola - Lahti - Nastola

Teivaanmäen kilometrin mittaisen luontopolun rastit kertovat Salpausselästä, sen geologisesta historiasta ja metsistä. Salpausselkä on erinomainen esimerkki jääkauden vaikutuksista. Luontopolku alkaa Häränsilmän luonnonsuojelualueen opastaulusta.

Vuonna 1983 rauhoitetun suppalammen pinta-ala on ollut alun perin noin 1 ha, mutta rannat ovat osittain soistuneet luonnollisen umpeenkasvun seurauksena ja ala on kutistunut noin 0,2 hehtaariin. Lampi on syntynyt, kun jääkauden aikaan valtava jäälohkare on hautautunut maakerrosten sisään ja sulanut myöhemmin. Supasta muodostui lampi, kun vettä läpäisemättömiä aineksia kertyi pohjalle.

Supat tuovat vaihtelua tasaiseen maastoon, joka on erityisesti hiihtäjien ja suunnistajien suosiossa. Teivaanmäellä on ollut Suomen ensimmäinen valaistu hiihtoreitti, jota aikalaiset alkoivat kutsua nimellä Lemmenlatu. Luontopolun viimeisellä rastilla Lahden Suurhallin viereisellä mäellä voi nähdä kansalaissodan aikaisten juoksuhautojen ja muiden linnoitusrakennelmien jäänteitä.

Häränsilmä ja Teivaanmäki

Radiomäki

Salpausselän harjuun kuuluvalla Radiomäellä kasvavat harjukasvit kuten kangasajuruoho ja kanervisara. Täällä kukkii myös Lahden nimikkokasvi, kukinnoltaan voikukkaa muistuttava häränsilmä.

Alun perin luonnostaan hyvin jyrkkää Salpausselän etelärinnettä on jouduttu muotoilemaan ja maata pyritty sitomaan kasvien juuriston avulla.

Nykyisen nimensä Radiomäki on saanut paikalla toimineesta Yleisradion radioasemasta, jonka 150-metriset radiomastot ovat Lahden kiistattomat maamerkit.

Radiomäellä toimii myös Radio- ja tv-museo. Museoalueen pohjoislaidalla kohoaa vanha kivinen näkötorni, jota käytetään tätä nykyä muuttolintujen tarkkailuun.

Tahko Pihkalan ehdotuksesta rakennettu urheilukenttä on Lahden vanhin. Se avattiin vuonna 1922, ja se on toiminut niin yleisurheilun, pesäpallon, luistelun kuin jalkapallonkin näyttämönä.

Niin ikään kaupungin vanhin on Radiomäellä sijaitseva 100-vuotias hautausmaa. Se otettiin käyttöön vuonna 1894.

Kaupungintalo ja Lotilanharju

Vuonna 1912 rakennetun, Eliel Saarisen suunnitteleman kaupungintalon pääsisäänkäynnin edustalle tahdottiin näyttävyyttä ja edustavuutta: Kaupungintalon puiston komeat puistolehmusrivistöt ovat peräisin Lahden omasta kaupunginpuutarhasta. Puistossa kasvavat myös amerikanjalopähkinä, metsätammi sekä vuorijalava. Koristepensaina puistossa kasvavat japaninmarjakuuset, puistoalppiruusut sekä kiiltotuhkapensaasit. Keväisin puiston istutusaltaissa loistavat värikkäät tulppaanit.

Kaupungintalolta itään, Vesijärvenkadun ja Lotilanharjun väliin jää Loviisan passin puistomainen käytävä. Täältä kulki vielä 1950-luvulla rautatie Vesijärven rantaan. Reitin varrella edelleen idässä sijaitseva Ursankenttä on saanut nimensä paikalla olleen ja sittemmin puretun tähtitornin mukaan.

Lotilanharjuksi nimetty mäki on Salpausselkää kapeimmillaan. Lakitasanteen reunalla on muinaista rantakivikkoo, joka syntyi Joldianmeren tasoon, 135 m nykyisen Itämeren yläpuolelle. Helpot ulkoilupolut kulkevat miellyttävässä maastossa näköalojen auetessa eteläiseen Lahteen. Rinne jatkuu Iso-Paavolan kadun yli itään. Tänne jääkausi on rakentanut siirtolohkareista ”pöytäryhmiä”.

Mustankallionmäki ja Metelinmäki

Tummasta kivilajistaan nimensä saaneella Mustankallionmäellä kasvavat kuivien paikkojen kasvilajit, kuten iso- ja keltamaksaruohot sekä keto-orvokki.

1750-luvulla mäestä piti tulla osa Ruotsin valtakunnan itäistä linnoitusta yhdessä Suomenlinnan ja Svartholman kanssa, mutta kuitenkin vain pienet louhokset saatiin alkuun.

Korkeimmillaan mäki on 150 metriä merenpinnan yläpuolella.

Kallioistaan tunnetulla Metelinmäellä ovat tarujen mukaan asuneet Metelinkansa, hiidet ja muut.

Hautausmaan ja kadun välissä voi nähdä silokalliopaljastumat, joiden luodekaakkosuuntaiset uurteet kertovat mannerjään kulkusuunnan.

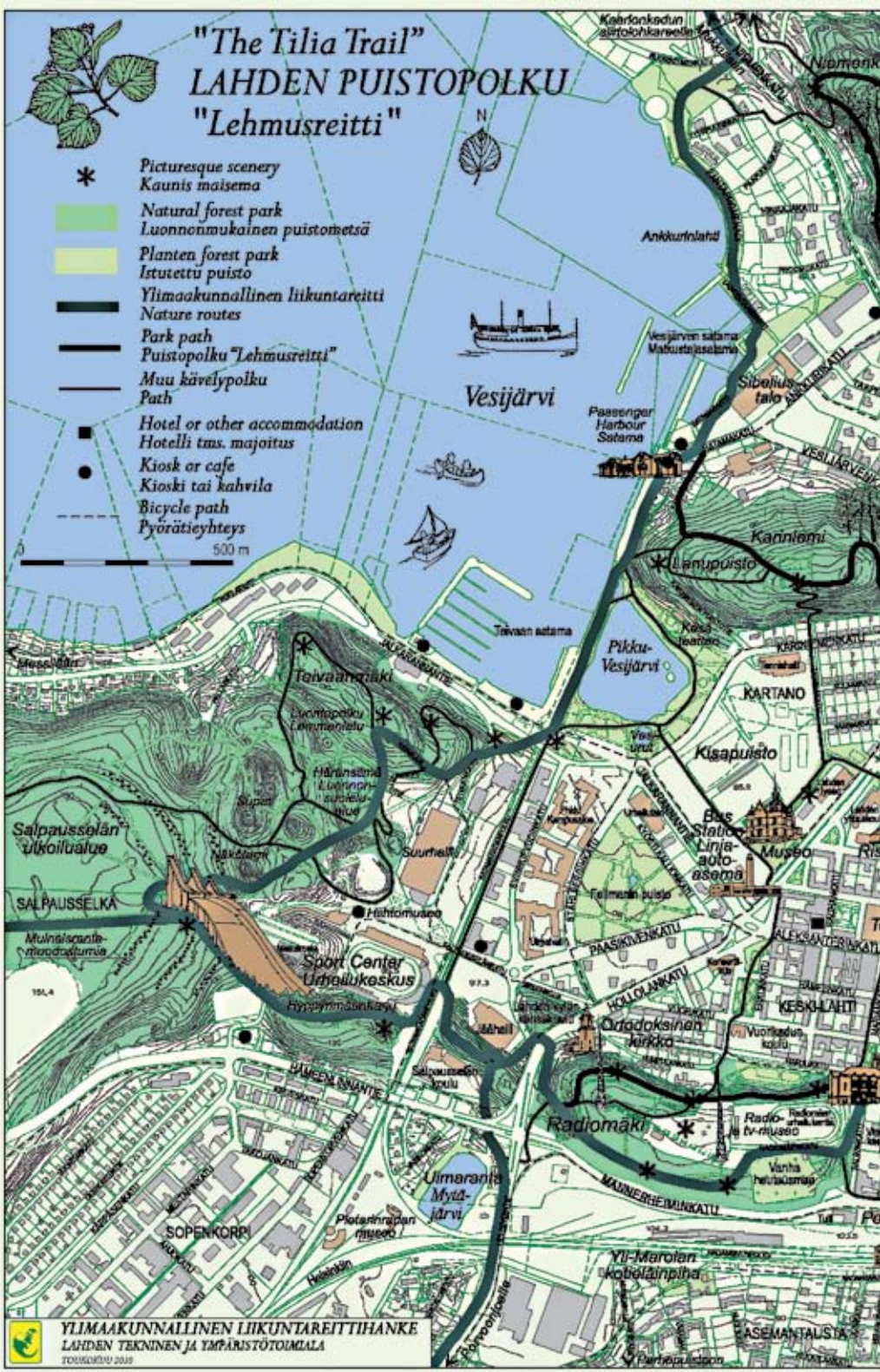
Kalliopaljastumat kertovat, etteivät nämä mäet ole Salpauslän harjua. Irtainta ainesta on kasautunut peruskallion päälle juuri ja juuri riittävästi hautausmaan tarpeisiin.

Juustilankadun kerrostalojen takana kallio on lohkareista. Lohkareiden välissä mahtuu jopa kulkemaan. Perimätiedon mukaan tästä Pirunluolaksi kutsutusta onkalosta on yhteys Vesijärvelle saakka. Tarinoiden mukaan rakoseen on joku aikaanaan juuttunut ja jäänytkin.

"The Tilia Trail" LAHDEN PUISTOPOLKU "Lehmusreitti"

- * Picturesque scenery
Kaunis maisema
- Natural forest park
Luonnonmukainen puistometsä
- Planten forest park
Istutettu puisto
- Ylimaakunnallinen liikuntareitti
Nature routes
- Park path
Puistopolku "Lehmusreitti"
- Muu kävelypolku
Path
- Hotel or other accommodation
Hotelli tms. majoitus
- Kiosk or cafe
Kioski tai kahvila
- Bicycle path
Pyörätieyhteys

YLIMAAKUNNALLINEN LIIKUNTAREITTIHANKE
LAHDEN TEKNINEN JA YMPÄRISTÖTOIMIALA
TOUKOKUUN 2019

ASEMANTALUSTE
KORTTI 1002

EUROOPAN YHTEISÖ
Euroopan aluekehitysrahasto

Västeråsinpuisto

Vehreä Västeråsinpuisto on saanut nimensä Lahden ruotsalaisen ystävyyskaupungin, Västeråsin mukaan.

Alueelle on rakennettu ruotsalaisia tyyppitaloja, jotka Ruotsin valtio lahjoitti sota-aikaisena avustuksena asuntopulan lievittämiseen. Maiden välisestä ystävydestä kertovat myös kahden pääkadun, Ruotsinkadun ja Suomenkadun nimet.

1940-luvulla kaavoitettu ja rakennettu Västeråsin alue kuuluu kaupungin kulttuurihistoriallisesti merkittävien kohteiden luetteloon. Alueella on voimassa suojelukaava, jonka avulla pyritään ylläpitämään yhtenäisenä säilyneen alueen yleisilme.

Joinain kesinä Västeråsin aidatulla puistoalueella ovat laiduntaneet lampaat, jotka tuotiin alun perin alueelle kilpailemaan ravinnoista villisti levinneiden lehtokotiloiden kanssa.

Niemenkalliot

Niemenkallioille tyypillisiä ovat vuorottelevat kalliot ja lehtometsä. Jyrkiltä kallioilta avautuu paikka paikoin näköaloja Vesijärvelle sekä matkustajasatamaan ja Kariniemen suuntaan.

Rehevän lehdon puustoon kuuluvat mm. metsälehmukset, vaahterat, haavat, kuusamat ja paatsamat. Myös muu lehtokasvien valikoima on runsas. Kesäisillä kallioilla kukoistavat kuivien paikkojen kasvit, kuten keto-orvokki, mäkitervakko ja kissankäpäle.

Niemenkadun varrella voi havaita vanhoja pihapiirejä kulttuurikasveineen, viinimarjapensaineen ja omenapuineen.

Linnusto alueella on niin ikään monipuolinen.

Kaarlokadun kerrostalojen välissä lepää valtava siirtolohkare.

Niemenkalliot on suojeltu luonnonsuojelulain nojalla arvokkaana metsätyypinä.

Niemenkallioiden juurelle, Vesijärven rantaan on 2000-luvulla rakentunut uusi Ankkurin kaupunginosa rantapromenadeineen.

Kariniemi

Vesijärven tuntumassa sijaitseva lehtomäki on yksi Lahden parhaista lintukohteista, sillä lehto- ja sekametsien lajisto on runsas. Lajistoon kuuluvat esimerkiksi kerttunen sekä kultarinta.

Noin 15-lajinen puusto on kookasta. Puustoon on sijoitettu lajitietotauluja, joissa kerrotaan moninaisesta puustosta. Monilajinen pensaskerros rehottaa paikoin läpitunkemattomana.

Keväisin sinivuokot muodostavat kenttäkerrokseen mattoja. Kivi- ja pensaspaikkojen ketokasvillisuutta voi tarkastella etelärinteellä.

Mäki on aikanaan ollut myös Vesijärven sataman teollisuustyöläisten suosimaa asuinalueita ja noista ajoista muistuttavat edelleen mäeltä tavattavat vanhojen puutarhojen kulttuurilajit, kuten siperianhernepensas, idänkanukka, vuorikaunokki ja idänsinililja.

Mäen päällä, Kariniemenpuistossa on kuvanveistäjä Olavi Lanun jättimäisiä veistoksia, joiden annetaan taiteilijan toivomuksesta sammaloitua luontoon sopeutuviksi. Lehtoihin olennaisesti kuuluvat lahoppuut säilytetään teosten ympärillä.

Lahti Vesi Oy:n vuonna 1975 rakentama jätevedenpuhdistuslaitos on herättänyt laajalti huomiota sijoituspaikkansa vuoksi. Se on nimittäin louhittu kallioluolastoon Kariniemen alle.

Vesijärvi

Vesijärveä voidaan pitää Järvi-Suomen porttina, sillä siltä on yhteydet Päijänteelle, Jyväskylään ja 300 kilometrin päähän Keiteleelle saakka. Nykyisellään Vesijärven pinta on noin 81 metriä merenpinnan yläpuolella. Vuosien saatossa järven pintaa on laskettu yhteensä 3,5 metriä. Esimerkiksi vuosina 1870-71 pintaa laskettiin, kun Asikkalaan rakennettiin Päijänteelle johtava Vääksyn kanava.

Vesijärvi on kansallisesti tunnettu biologisen kunnostuksen kohteena. Rehevöitynyt ja aiempien vuosikymmenten jätevesistä pilaantunut järvi saatiin elvytettyä Vesijärvihankkeen mittavien hoitotoimenpiteiden avulla. Järven hoito jatkuu edelleen muun muassa särkikaloja pyytämällä.

Kasvisto kuuluu Suomen järvien rikkaimpiin, samoin järven pesimä- ja muuttoaikainen linnusto on maankuulu. Vesijärvellä sijaitsee myös historiallisista huviloistaan tuttu Enonsaari, josta Metsähallitus on suojellut 4,2 hehtaaria luonnonhoitometsänä.

Lahden matkustajasatama siirrettiin kesällä 1996 Jalkarannantien tuntumasta Kariniemen juurelle. Tällä paikalla sijaitisi aikanaan Vesijärven vanha satama, joka oli 1900-luvun alussa eräs Suomen vilkkaimmista sisävesisatamista. Menneiden aikojen junaliikenteestä muistuttaa Vesijärven Pikku-Vesijärvestä erotettu muinaismuistoalueena suojeltu ratapenkere.

Lehmusreitti - Lahden keskustan puistopolku

Keskustan puistopolku, Lehmusreitti, kiertää Lahden keskustaa koko reittinsä ajan noin kahden kilometrin etäisyydellä kauppatorilta. Se koostuu kahdeksasta kohteesta, jotka esitellään lyhyesti tässä opasvihkossa. Pääasiassa polku kulkee erilaisissa metsissä: mäntykankailla, kuusikoissa, puistoissa ja rehevissä lehdoissa. Se nousee järvenrannasta harjujen laelle ja kallioiden näköalapaikoille.

Reitti tarjoaa myös kulttuuriympäristöjä, niittymäisiä ja soistuneita alueita, jääkauden muistomerkkejä ja paljon muuta. Katuosuudet luontokohteiden välillä jäävät lyhyiksi. Polun kokonaispituus on noin 11 kilometriä ja se on merkitty puihin tai tolppiin vihreävalkoisin lehmuksenlehtimerkein. Paikoin reittiä voi seuraila myös polkupyörällä. Löydätkö kuvien kohteet?

Lahden luonnon tavoitat vaivatta!

